

Bijlage 6
Pedagogisch werkplan
Peuteropvang De Snaters

Stichting Peuterspeelzalen
Hardinxveld-Giessendam

Wij vinden het belangrijk dat uw peuter zich bij ons thuis voelt

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inleiding

Onze locatie

Binnen- en buitenruimte

beroepskrachten

mentoren

Pedagogisch coach

Ouderparticipatie

Veiligheid

Vier ogen beleid

Troosten en aanhankelijkheid

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Gezondheid en veiligheidsplan

Praktische zaken

Inschrijving en plaatsing

Wennen

Dagindeling

Aanbod

Spelmateriaal, thema activiteiten, diversiteit en meertaligheid

aandachtsgebieden

VVE

3+ groep spelen met een plus

Naar de basisschool

Bijzondere gebeurtenissen voor de peuter

Verjaardag peuter

Uitstapje

Sinterklaas

Kerstmis

Moeder en Vaderdag

Inleiding

Voor u ligt het pedagogisch werkplan van Peuteropvang de Snaters, Stichting Peuterspeelzalen Hardinxveld-Giessendam.

Dit werkplan vloeit voort uit het pedagogisch beleidsplan* van bovenstaande stichting. In ons pedagogisch beleid komt tot uitdrukking hoe we met peuters omgaan en waarom we dit zo doen. De pedagogische doelstelling van Stichting Peuterspeelzalen Hardinxveld-Giessendam is als volgt geformuleerd: "Vanuit respect voor de peuter, een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van peuters, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot evenwichtige mensen, die hun eigen talenten onderkennen en benutten".

In ons werkplan wordt de link gelegd met de opvoedingsdoelen, beschreven in het pedagogisch beleidsplan en afkomstig uit de wet "OKE", namelijk het bieden van:

- a. Voldoende (emotionele) veiligheid voor de peuter
- b. Gelegenheid tot het ontwikkelen van de persoonlijke competentie van de peuter
- c. Gelegenheid tot het ontwikkelen van de sociale competentie van de peuter
- d. Gelegenheid om zich waarden en normen, de "cultuur" van onze samenleving eigen te maken

In dit werkplan staat beschreven hoe we onze pedagogische uitgangspunten in de praktijk brengen. Zo komen de volgende pedagogische middelen aan bod: peuter- en leidinginteractie, de groep, de binnen- en buitenruimte, de thema activiteiten en het spelmateriaal. Ook de meer praktische zaken zoals: inschrijving, plaatsen, wennen en de dagindeling staan beschreven.

Wij hopen dat u door het lezen van dit werkplan een indruk krijgt van hoe wij werken binnen de peuteropvang. Verder hopen wij dat u, door het lezen van dit plan, het vertrouwen heeft gekregen dat uw peuter een fijne tijd bij ons tegemoet gaat.

Met vriendelijke groet,

Team peuteropvang Hardinxveld-Giessendam

Stella Klomp (Teamleidster),

Annelize vd Berg, Marianne Freeke , Gertrude vd Heuvel, Annet van Houwelingen

Trudemieke Wingelaar (pedagogisch beleidsmedewerker/coach)

*Als er in dit plan wordt gesproken over ouders bedoelen wij daarmee ouder(s)/verzorger(s).
Als de peuter wordt aangeduid met 'hij' – 'hem' bedoelen wij daarmee 'hij of zij' 'hem of haar'.*

Onze locatie

Stichting Peuterspeelzalen Hardinxveld heeft twee locaties.

Peuteropvang de Snaters in Beneden Hardinxveld, is 8 dagdelen per week geopend en peuteropvang de Ukkepek in Boven-Hardinxveld 8 dagdelen per week.

De Ukkepek is onderdeel van IKC de Merwede.

Op beide locaties kunnen er per dagdeel 16 peuters komen spelen en worden zij begeleid door 2 Nederlands sprekende gediplomeerde pedagogisch medewerkers. Daarnaast verwelkomen we graag stagiaires voor een snuffel stage of een stage maatschappelijk werk. Kenmerkend voor onze peuteropvang is dat wij thematisch werken in een veilige, gezellige en sfeervolle inrichting, waarin de peuters zich veilig, geaccepteerd en gerespecteerd voelen.

Iedere peuter krijgt aandacht, door ons aanbod zodanig te plannen dat ieder kind de begeleiding krijgt die het nodig heeft.

Onze Peuteropvang biedt VVE, dat staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie en daarom werken we o.a. met het programma Doe meer met BAS. Hiermee stimuleren wij de brede ontwikkeling bij peuters.

De peuters komen vanaf ca. 2 jaar bij ons spelen en gaan op 4 jarige leeftijd naar de basisschool.

Indien peuters nog niet op de basisschool terecht kunnen, doordat het bijna kerst- of zomervakantie is kunnen de peuters langer op de Peuteropvang blijven.

Binnen- en buitenruimte

Onze locatie is groot en er is veel daglicht. De zaal is ingericht met onder andere een huishoek, leeshoek en bouw/autohoek. Er staat een hoge tafel die ergonomisch is vormgegeven. Verder staan er diverse open kasten met speelmaterialen die de peuters zelf mogen en kunnen pakken. In dichte kasten staat materiaal, waarmee peuters samen met de pedagogisch medewerkers kunnen werken.

Aan de wanden en/of lijnen worden de werkjes van de peuters opgehangen. Aan de muur in de gang hangt een informatiebord, waarop belangrijke mededelingen staan.

Voor de pedagogisch medewerkers is er een aparte (zit) ruimte, met keuken en toilet.

In de toiletruimte hebben we 2 peuter wc's, een wastafel en een aankleedtafel die tevens ergonomisch is vormgegeven. In deze ruimte zijn tevens reservekleding, ondergoed en luiers aanwezig. Peuters nemen (indien nodig) in hun tasje luiers en billendoekjes mee.

Aangrenzend aan de speelzaal is de geheel afgesloten buitenspeelplaats.

In de buitenruimte hebben we een klim/glijbaan, zandbak en schuur. Hierin staan de fietsen, karren, steppen enzovoorts, waarmee de peuters kunnen spelen.

Beroepskrachten

Voor het optimaliseren van de kwaliteit van de peuteropvang is een aantal eisen gesteld aan het personeel.

Ten eerste zijn alle pedagogisch medewerkers gediplomeerd, VVE geschoold en in het bezit van een geldig BHV certificaat en kinder- EHBO certificaat.

Ten slotte zijn ook alle medewerkers in het bezit van een VOG (verklaring omtrent gedrag) voldoen zij aan het taalniveau 2-3F.

Daarnaast worden alle locaties geïnspecteerd door de GGD. Hierbij bekijkt de inspecteur of er kwalitatief goede peuteropvang wordt geleverd. Er wordt gekeken of er voldaan wordt aan de kwaliteitseisen op de volgende gebieden; ouderinspraak, personeel, veiligheid en gezondheid, accommodatie en inrichting, groepsgrootte, het aantal kinderen per pedagogisch medewerker, het pedagogisch beleid en de pedagogische praktijk, klachten en voorschoolse educatie.

Het GGD rapport is beschikbaar op locatie en op de website van zowel de locaties als de GGD.

Elke peuter heeft een vaste pedagogisch medewerker als mentor. Deze persoon is tevens het aanspreekpunt. Zij voert het kennismakingsgesprek en houdt de praktische afspraken van de peuter bij en houdt zicht op het welbevinden van de peuter.

Mentoren

Marianne Freeke

Gertrude vd Heuvel

Annelize vd Berg

Stella Klomp

Annet van Houwelingen

Pedagogisch coach

Het werk van de pedagogisch coach draait om ontwikkeling van kinderen. Als er bijzondere begeleidingsvragen zijn dan vormt de pedagogisch coach samen met de pedagogisch medewerkers en soms ook ouders, een team en zoeken dan naar een gepast aanbod, een gepaste oplossing, die ervoor zorgt dat een kind zich optimaal kan ontwikkelen.

Trudemieke Wingelaar is de pedagogisch coach van de Snaters.

Ouderparticipatie

Wij vinden het contact met ouders erg belangrijk. Ouders kunnen tijdens de breng en haalmomenten met de pedagogisch medewerkers contact hebben over hun peuter, uitwisselen hoe het gaat, eventuele kleine problemen melden of juist gewoon even over de leuke dingen praten. Als het nodig is om wat langer over de peuter te praten, maken we een afspraak om voor of na de speeltijd met elkaar in gesprek te gaan.

Ouderparticipatie is belangrijk bij de VVE methode Doe meer met BAS.

In de nieuws en/of themabrieven leggen wij uit met welk thema we gaan werken en welke hulp we van ouders kunnen gebruiken. We melden welk prentenboek we gaan gebruiken en noemen ook de kernwoorden. Hier kunnen ouders thuis met hun peuter mee aan de slag gaan. Het is de bedoeling dat de dingen, die de peuter leert bij de peuteropvang, thuis ook verteld of gebruikt worden. Dit heeft een positieve invloed op de leerresultaten van de peuter. Een peuter onthoudt een nieuw woord beter als dit zowel op de locatie als thuis gebruikt wordt. Door anderstalige ouders kunnen deze activiteiten ook in de thuistaal gedaan worden, dan wordt het gebruik van deze taal ook gestimuleerd. Een goede ontwikkeling in de eigen taal draagt bij aan de ontwikkeling van de tweede taal (in dit geval Nederlands). Verder draagt dit ook bij aan een positieve identiteit.

Stichting

Peuterspeelzalen

Hardinxveld-Giessendam

Veiligheid

De pedagogisch medewerkers zijn verantwoordelijk voor de veiligheid in de locatie. Zij controleren, onderhouden en vernieuwen het spelmateriaal. Zij zorgen voor veilig en kindvriendelijk speelgoed.

De buitendeur gaat op slot voor eventuele weglopers of ongenode gasten. De stopcontacten zijn beveiligd. De deurknoppen zijn hooggeplaatst zodat de peuters de deuren niet zelf kunnen openen.

De brandbeveiliging wordt jaarlijks gecontroleerd door een erkende vakman. Nooduitgang en brandblussers moeten vrij zijn van obstakels. Er is een calamiteitenplan aanwezig. Regelmatig worden er ontruimingsoefeningen, in samenwerking met O.B.S. de Driemaster gehouden. Als het alarm gaat, pakken de leidsters de presentielijst, de groepsmap en de telefoon en gaan zo snel mogelijk met de peuters (aan het wandelkoord) naar buiten. Ook wordt de verlichting uitgedaan en alle ramen en deuren gesloten. Buiten het hek wachten zij tot het sein gegeven wordt dat alles veilig is en zij de speelzaal weer kunnen betreden. Het ontruimingsplan zit samen met de achterwachtregeling in het mapje van de presentielijst.

Alle leidsters hebben de cursus eerste hulp aan kinderen gevolgd. Het streven is dat zij ieder jaar worden bijgeschoold. Nieuw personeel gaat deze training volgen. Dit geldt ook voor het BHV-certificaat brandveiligheid.

Er is een goede verbanddoos aanwezig, welke jaarlijks door een deskundige wordt gecontroleerd. Alle belangrijke telefoonnummers voor eerste hulp (waaronder huisartsen en alarmnummer 112) hangen in het kantoortje van de speelzaal.

Vier ogen beleid

Het vier –ogenprincipe betekent dat er altijd iemand mee moet kunnen kijken of luisteren. Vanaf 1 juli 2013 is een aantal eisen opgesteld waar alle kind centra aan moeten voldoen. Hier zal de GGD op controleren.

De definitie, zoals opgenomen in de wetgeving: de houder van een kindcentrum organiseert de dagopvang op zodanige wijze, dat de beroepskracht of de beroepskracht in opleiding de werkzaamheden uitsluitend kan verrichten terwijl hij gezien of gehoord kan worden door een andere volwassene. Dit betekent dat altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren op de locatie. Dat betekent dat met vier ogen, ook vier oren worden bedoeld. Op onze groepen van maximaal 16 peuters, zijn altijd 2 pedagogisch medewerkers aanwezig. Ten aanzien van transparantie:

- Worden ramen niet dichtgeplakt met bijvoorbeeld werkjes of aankondigingen.
- Wordt het inrichtingsbeleid gevolgd. Dit betekent o.a. dat er hoekjes gecreëerd worden op kind hoogte waarbij de medewerker de ruimte wel in zijn geheel kan zien.
- Binnen onze peuteropvang locaties wordt, vanuit pedagogisch oogpunt, niet gewerkt met toezicht via camera's. Onze stichting volgt hierin het standpunt van commissie Gunning: Camera's laten nooit de gehele ruimte zien en hiernaast moet de camera op afstand bekeken worden om te kunnen spreken van toezicht.
- Worden deuren, indien de pedagogische kwaliteit hier niet onder lijdt, bewust open gehouden zodat je elkaar kunt horen.
- Gaat het erom dat medewerkers elkaar kunnen zien en horen.

Het kan voorkomen dat één van de twee pedagogisch medewerkster met een groepje naar buiten gaat en de andere medewerkster bij de overige kinderen blijft. Hierover is navraag gedaan bij de GGD en dit is toegestaan.

Troosten en aanhankelijkheid

Vanaf een paar maanden oud wordt een kind zich al bewust van het eigen lichaam. Het begint met het ontdekken van de handjes en de voetjes en wat je ermee kunt doen. Later komen ook andere lichaamsdelen aan bod. De verkenning van het eigen lichaam is natuurlijk heel onschuldig maar het is wel belangrijk hoe we hiermee omgaan. De seksuele ontwikkeling bij kinderen kent verschillende fasen, voor peuters van 2 – 4 jaar geldt:

- Ze worden zich meer bewust van hun eigen lichaam
- Ze ontdekken de geslachtsverschillen
- Ze gaan spelenderwijs op ontdekking uit door bijv. te ‘kijken’ bij leeftijdsgenoten.
- Ze hebben net als baby’s veel behoefte aan lichamelijk contact

Binnen onze locaties wordt ingegaan op de behoefte van het kind, ook als het gaat om aanhankelijkheid. Kinderen geven zelf de grenzen aan, zowel naar de pedagogisch medewerkers als naar de andere kinderen. Als een kind aangeeft dat het geknuffeld of getroost wilt worden, wordt hier op ingegaan. Het kind mag even op schoot of naast de pedagogisch medewerker zitten. Gestreefd wordt dat het kind zo snel mogelijk weer op zichzelf is, als het hier aan toe is, zodat de zelfredzaamheid zo goed mogelijk wordt gestimuleerd.

Als kinderen nieuwsgierig worden naar hun lichaam of dat van anderen gaan wij daar zo normaal mogelijk mee om. Als kinderen de verschillen tussen jongens en meisjes gaan opmerken, bijvoorbeeld tijdens een toiletbezoek, worden deze verschillen benoemd. Ook hier geven kinderen zelf de grenzen aan, waar de pedagogisch medewerkers, als het nodig is, op inspringen.

Binnen onze locaties zijn kinderen vrij in hun spel. De pedagogisch medewerkers stimuleren de interactie tussen kinderen en de fantasie van kinderen. Kinderen mogen zich daarom verkleden zoals zij zelf willen. De eigen kleding blijft hierbij altijd aan.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Binnen onze locaties is het van belang dat alle pedagogisch medewerkers kindermishandeling kunnen signaleren. Wanneer pedagogisch medewerkers het vermoeden hebben dat een kind mishandeld of seksueel misbruikt wordt, vindt een intern overleg plaats tussen de pedagogisch medewerkers.

De pedagogisch coach wordt op de hoogte gesteld van het vermoeden en maakt waar nodig deel uit van overleg.

Er wordt gehandeld volgens de ‘Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling’ van Brancheorganisatie Kinderopvang. Deze Meldcode bevat 3 te volgen routes, wanneer er sprake is van vermoeden van kindermishandeling:

1. Route bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling
2. Route bij signalen van kindermishandeling door een beroepskracht

3. Route bij signalen van seksueel-overschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Hierbij zijn lijsten opgenomen van voorbeelden en definities van ongewenste omgangsvormen en signalen die kunnen duiden op kindermishandeling. Daarnaast bevat de Meldcode een observatielijst waar de signalen en observaties op kunnen worden bijgehouden.

Alle pedagogisch medewerkers hebben deelgenomen aan een interne cursus, zodat de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor iedereen duidelijk is.

Daarnaast is de Meldcode als naslagwerk te vinden op locatie.

Gezondheids- en veiligheidsplan

De pedagogisch medewerkers dragen tijdens de speeltijden zorg voor de hygiëne van de accommodatie, daarnaast voor de persoonlijke verzorging van de peuters en zichzelf.

Aan de ouders, van peuters die een luier dragen, wordt gevraagd een luier en schoonmaakdoekjes in een tasje mee te geven. Als de peuters bezig zijn met zindelijk worden, vragen wij hen een oefenbroekje aan te trekken. Dit niet alleen om het de p.m. makkelijk te maken, maar vooral ook om de zelfredzaamheid van de peuter te bevorderen. De toiletjes worden, na ieder dagdeel, met schoonmaakdoekjes gereinigd.

Als de peuter niet lekker is, koorts of diarree heeft of moet overgeven, raden wij ouders aan hun peuter thuis te houden. Een kind dat ziek is, voelt zich niet fijn in een drukke omgeving en bovendien is de kans dat de peuter een ander besmet aanwezig.

Als er een besmettelijke ziekte heerst (bijvoorbeeld, waterpokken of krentenbaard) of als er hoofdluis is geconstateerd, moeten ouders dit aan de leiding melden, zodat er een mededeling op het prikbord kan worden gehangen. Protocollen van de diverse kinderziekten zijn aanwezig en zullen worden nageleefd. Ook in de GGD map zit een bijlage met 'hoe te handelen' bij bepaalde ziekteverschijnselen. Iedere pedagogisch medewerker heeft een app op de telefoon (Kiddi van de Rijksoverheid) waarin te lezen is, hoe te handelen bij bepaalde kinderziekten en tips ter voorkoming van ziektes.

De interieurverzorgster(s) zijn drie maal per week, buiten de speelzaltijden aanwezig om de accommodatie schoon te maken.

Het speelgoed wordt twee maal per speeljaar (*na de Kerstvakantie en voor de zomervakantie*), samen met de ouders, goed schoongemaakt. Indien noodzakelijk gebeurt dit vanzelfsprekend ook tussendoor.

Inschrijving en plaatsing

Inschrijven kan via de website www.peuteropvanghg.nl Bij inschrijving nodigen wij u als ouder altijd uit om even langs te komen. U kunt de ruimte zien, de pedagogisch medewerkers leren kennen en op deze wijze de sfeer alvast een beetje proeven. Het streven is, om 2 maanden voordat de peuter geplaatst kan worden, telefonisch of per mail contact op te nemen met de ouders om de plaatsingsdatum en dagdelen door te nemen. Op de eerste dag dat de peuter komt, wordt samen met de ouder het intake formulier ingevuld en ondertekend. Tevens wordt de plaatsingsovereenkomst doorlopen en ondertekend. N.a.v. van de intake weten wij welke vaardigheden de peuter beheerst en kunnen er afspraken gemaakt worden over het wennen van de peuter. Op deze manier leren ook ouder en pedagogisch medewerker elkaar wat beter kennen.

Wennen

De eerste dag is soms moeilijk voor zowel de peuter als de ouder. De zorg voor de peuter wordt tenslotte voor een aantal uren uit handen gegeven. Het opbouwen van vertrouwen in de pedagogisch medewerker speelt een grote rol in het kunnen loslaten van de peuter. Wij adviseren de ouders om duidelijk afscheid te nemen, weg te gaan en nog even bij het raam naar de peuter te zwaaien. Ook adviseren wij de ouder, in de wenperiode, tijdig bij de locatie aanwezig te zijn bij het ophaalmoment. "Te laat" komen kan namelijk voor onrust zorgen. In de meeste gevallen geeft het wennen weinig problemen, soms is het gedag zeggen even moeilijk maar gaat de peuter al snel rustig spelen of op onderzoek uit. Als de peuter verdrietig wordt en ontroostbaar lijkt, nemen we contact op met de ouder. Het kan dan verstandig zijn de peuter eerder op te halen. In overleg maken we een plan voor het vervolg van het wennen, waarbij de speeltijd steeds wat uitgebreid wordt. De wenperiode wisselt per peuter. De één heeft wat meer tijd nodig dan de ander. De pedagogisch medewerker informeert de ouder telefonisch over het welzijn van de peuter tijdens de wenperiode. Bij niet Nederlandstalige peuters vragen wij de ouders om een paar zinnnetjes in de moedertaal, zoals bijvoorbeeld 'mama komt zo', 'niet huilen', 'goed gedaan'. Zo'n zinnnetje is bedoeld als troost en om te zorgen dat de peuter zich erkend voelt. Natuurlijk troosten we de peuter ook fysiek.

Dagindeling - een ochtend bij de peuteropvang

Structuur is erg belangrijk, daarom hanteren wij de volgende dagindeling

Een ochtend op de peuterspeelzaal verloopt als volgt: *(een middag verloopt nagenoeg hetzelfde)*

08.15 – 08.30 uur	de pedagogisch medewerkers zijn aanwezig, het speelgoed wordt klaargezet, de activiteiten worden voorbereid
08.30 – 08.45 uur	de peuters worden gebracht.
09.00 – 09.20 uur	we beginnen in de kring en zingen met elkaar goedemorgen, c.q. goedemiddag en noemen aan de hand van de presentielijst alle namen op. Ook de namen van de peuters die niet aanwezig zijn. De

	koekjesbaas/hulpje van de dag wordt uitgekozen. We kletsen wat met elkaar en praten en zingen over het thema.
09.20 – 10.00 uur	de kinderen mogen vrij spelen. We doen in kleine groepjes activiteiten die behoren bij het thema
10.00 – 10.15 uur	de peuters krijgen drinken en een biscuitje. Er wordt een boekje voorgelezen
10.15 – 10.30 uur	p.m. drinken koffie of thee met elkaar, de peuters spelen door of komen er gezellig bij zitten
10.45 – 11.00 uur	gezamenlijk opruimen, voorafgaand zingen we het opruimlied. We proberen de peuters zoveel mogelijk te betrekken bij het opruimen door het geven van een opdrachtje. Op veel kastjes en lades zijn foto's bevestigd van het speelgoed dat daar in hoort. De peuters kunnen zo precies zien waar iets opgeborgen moet worden. Dit is zeker handig voor de anderstalige peuters, die de woorden van het speelgoed nog niet goed kennen. Alles heeft een vaste plaats, dit geeft houvast en veiligheid aan peuters
11.00 – 11.45 uur	we gaan buiten spelen, bij slecht weer maken we een kring en gaan we zingen, dansen en soms muziek maken. Als de tijd het toelaat doen we soms ook beide, kring plus buitenspelen. de peuters worden opgehaald. De pedagogisch medewerker staat bij de deur of buiten bij het hek om iedereen gedag te zeggen. Het halen (en brengen) is ook een moment waarop soms een praatje met de ouder, verzorger wordt gemaakt over hoe het met de peuter is gegaan.

Dagindeling - woensdagochtend bij de peuteropvang

08.15 – 08.30 uur	de pedagogisch medewerkers zijn aanwezig, het speelgoed wordt klaargezet, de activiteiten worden voorbereid
08.30 – 08.45 uur	de peuters worden gebracht, lunchtrommels worden ingeleverd.
09.00 – 09.20 uur	we beginnen in de kring en zingen met elkaar goedemorgen, c.q. goedemiddag en noemen aan de hand van de presentielijst alle namen op. Ook de namen van de peuters die niet aanwezig zijn. De koekjesbaas/hulpje van de dag wordt uitgekozen. We kletsen wat met elkaar en praten en zingen over het thema.
09.20 – 10.00 uur	de kinderen mogen vrij spelen. We doen in kleine groepjes activiteiten die behoren bij het thema
10.00 – 10.15 uur	de peuters krijgen drinken en een biscuitje. Er wordt een boekje voorgelezen
10.15 – 10.30 uur	p.m. drinken koffie of thee met elkaar, de peuters spelen door of komen er gezellig bij zitten
10.45 – 11.00 uur	gezamenlijk opruimen, voorafgaand zingen we het opruimlied. We proberen de peuters zoveel mogelijk te betrekken bij het opruimen door het geven van een opdrachtje. Op veel kastjes en lades zijn foto's bevestigd van het speelgoed dat daar in hoort. De peuters kunnen zo precies zien waar iets opgeborgen moet worden. Dit is zeker handig voor de anderstalige peuters, die de woorden van het speelgoed nog

	niet goed kennen. Alles heeft een vaste plaats, dit geeft houvast en veiligheid aan peuters
11.00 – 11.30 uur	we gaan buiten spelen, bij slecht weer maken we een kring en gaan we zingen, dansen en soms muziek maken.
11.30 – 11.45 uur	we ruimen buiten het speelgoed op, de peuters gaan naar binnen, wassen hun handen en gaan met elkaar de tafel dekken
12.00 – 12.30 uur	de peuters eten de inhoud van hun meegebrachte lunchtrommel leeg en drinken een bekertje thee of water
12.30 – 12.45 uur	de peuters worden opgehaald. De pedagogisch medewerker staat bij de deur om iedereen gedag te zeggen. Het halen (en brengen) is ook een moment waarop soms een praatje met de ouder, verzorger wordt gemaakt over hoe het met de peuter is gegaan.

Wij hanteren geen vaste tijd voor toiletbezoek. Als een peuter naar de wc moet, dan wordt hij begeleid door een pedagogisch medewerker. Als een peuter al wat langer zindelijk is stimuleren wij de zelfredzaamheid door alleen de broeksluiting los te maken, zodat hij zelf het toilet kan bezoeken. Wel helpen wij daarna met het wassen van de handen.

De dagindeling wordt bij ons ondersteund door de dagritmekaarten behorend bij ons VVE programma Doe meer met BAS. Deze dagritmekaarten worden ook gebruikt om aan verdrietige peuters te laten zien wat we nog gaan doen, voordat ze weer worden opgehaald.

Dagindeling - een middag bij de peuteropvang

Structuur is erg belangrijk, daarom hanteren wij de volgende dagindeling

Een ochtend op de peuterspeelzaal verloopt als volgt:)

12.15 – 12.30 uur	de pedagogisch medewerkers zijn aanwezig, het speelgoed wordt klaargezet, de activiteiten worden voorbereid
12.30 – 12.45 uur	de peuters worden gebracht.
13.00 – 13.20 uur	we beginnen in de kring en zingen met elkaar goedemorgen, c.q. goedemiddag en noemen aan de hand van de presentielijst alle namen op. Ook de namen van de peuters die niet aanwezig zijn. De koekjesbaas/hulpje van de dag wordt uitgekozen. We kletsen wat met elkaar en praten en zingen over het thema.
13.20 – 14.00 uur	de kinderen mogen vrij spelen. We doen in kleine groepjes activiteiten die behoren bij het thema
14.00 – 14.15 uur	de peuters krijgen drinken en een biscuitje. Er wordt een boekje voorgelezen
14.15 – 14.30 uur	p.m. drinken koffie of thee met elkaar, de peuters spelen door of komen er gezellig bij zitten
14.45 – 15.00 uur	gezamenlijk opruimen, voorafgaand zingen we het opruimlied. We proberen de peuters zoveel mogelijk te betrekken bij het opruimen door het geven van een opdrachtje. Op veel kastjes en lades zijn foto's bevestigd van het speelgoed dat daar in hoort. De peuters kunnen zo precies zien waar iets opgeborgen moet worden.

Dit is zeker handig voor de anderstalige peuters, die de woorden van het speelgoed nog niet goed kennen. Alles heeft een vaste plaats, dit geeft houvast en veiligheid aan peuters

15.00 – 15.45 uur we gaan buiten spelen, bij slecht weer maken we een kring en gaan we zingen, dansen en soms muziek maken. Als de tijd het toelaat doen we soms ook beide, kring plus buitenspelen.

de peuters worden opgehaald. De pedagogisch medewerker staat bij de deur of buiten bij het hek om iedereen gedag te zeggen. Het halen (en brengen) is ook een moment waarop soms een praatje met de ouder, verzorger wordt gemaakt over hoe het met de peuter is gegaan.

Spelmateriaal, thema activiteiten, diversiteit en meertaligheid

Wij hebben op de locaties gevarieerd en veilig speelmateriaal. Het daagt de peuters uit en stimuleert de ontwikkeling van peuters in de brede zin. Zo hebben we puzzels, (denk)spelletjes, creatieve materialen, verkleedkleding, auto's, blokken etc etc.

In de open kasten en bakken staat speelgoed dat de peuters zelf mogen pakken. Deze bakken zijn grotendeels gelabeld, zodat de peuters kunnen zien waar het speelgoed is. De speelzaal is verdeeld in verschillende hoeken, zoals de huishoek, bouwhoek, leeshoek etc. In zo'n hoek kunnen de peuters het dagelijks leven nabootsen. Dit gebeurt zowel op een zelfstandige wijze, door aanbod van stimulerend materiaal, als onder begeleiding van een pedagogisch medewerker.

In deze hoeken komt ook het sociale aspect naar voren, zo leren zij samen te spelen. Er wordt tijdens het spelen een beroep gedaan op het zelf nemen van initiatieven, het zelf kiezen van speelgoed en in het oplossen van problemen.

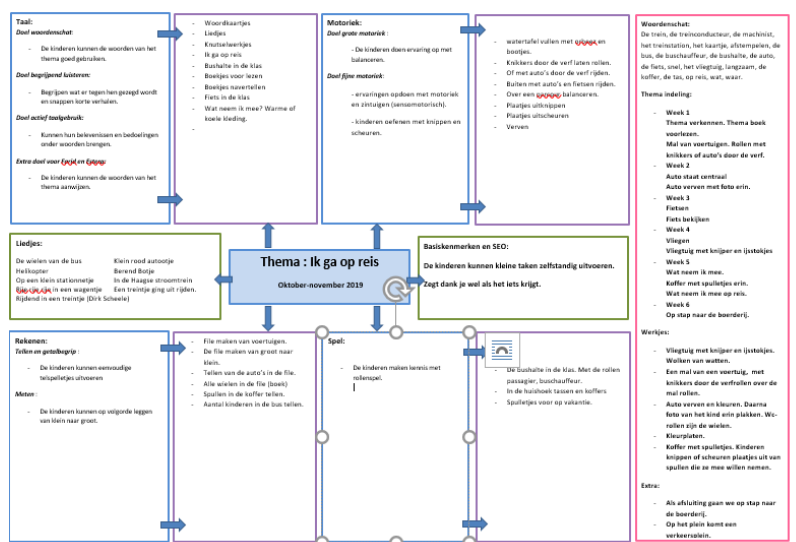
In de dichte kasten of op niveau waar de peuters niet bij kunnen, staat spelmateriaal wat de pedagogisch medewerkers aanbieden. Deze spellen worden gedaan onder begeleiding, één op één of in een kleine groep. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het spel: "BAS spreekt een woordje mee", of het bingo spel. Dit soort spellen vergroten de woordenschat en de spraakontwikkeling.

In het kader van ons VVE programma werken we met thema's. Bij ieder thema horen diverse activiteiten, gericht op de verschillende ontwikkelingsgebieden.

Bij ieder ontwikkelingsgebied worden opdrachtjes, liedjes en activiteiten bedacht.

Er wordt aandacht besteed aan de volgende ontwikkelingsgebieden:

- Spraak- taalontwikkeling
- Rekenen
- Cognitie
- Motoriek
- Creatieve vorming
- Sociaal- emotionele vorming
- Ruimtelijke oriëntatie

Aandachtsgebieden

Spraak- taalontwikkeling

Ouders krijgen, voordat wij aan een nieuw thema beginnen, altijd een informatiebrief mee. Daarin wordt uitgelegd waar we ons mee bezig gaan houden, we geven daarin o.a. tips over boekjes, noemen de kernwoorden en de liedjes die worden gezongen. Er wordt een thematafel ingericht met bijbehorende materialen en woordkaartjes. Ook de themadoos wordt gevuld met verschillende voorwerpen die de peuters uitlokken tot denken en praten. De begeleiding hierbij is belangrijk, we werken veel in kleine groepjes. Anderstalige en peuters met een ontwikkelingsachterstand op spraak- taal gebied, bieden we onderdelen ook nog individueel aan, met losse woordjes, korte zinnen en gebaren. Daarnaast hebben alle groepen hun eigen voorleestas, die iedere week rouleert. Zo willen wij ook thuis de spraaktaalontwikkeling stimuleren. In deze tas zit een prentenboek, een logeerbeer en een schriftje. Het is de bedoeling dat de ouder, samen met de peuter, het boek leest en er over napraat. In het schriftje kunnen de ouders schrijven wat de reactie van de peuter was op het boekje en het logeerpartijtje. Voor peuters en hun ouders die de Nederlandse taal (nog) niet goed machtig zijn, gebruiken wij een eenvoudig prentenboek met 1 lettergreep woorden of het basisboek van "Ik ben Bas" in de tas. We stimuleren de ouders van peuters die de Nederlandse taal niet machtig zijn, om veel met het kind te spreken in de eigen taal. Bijvoorbeeld over de thema's die wij behandelen op de peuteropvang. Wij leggen de ouder uit wat de bedoeling is en vragen na of de ouder heeft begrepen wat wij bedoelen. Op beide locaties werkt een pedagogisch medewerker, die is opgeleid tot voorleescoach. Zij zorgt ervoor dat de kwaliteit van- en variatie in boeken up to date blijft. Dit wordt nader omschreven in ons voorleesplan.

Rekenen

Spelenderwijs komen allerlei begrippen; hoog/laag, groot/klein (rekenen), maar ook kleuren en vormen aan de orde.

Motoriek

Door middel van creatieve opdrachten, zoals plakken, knippen, kleien, verven, kleuren wordt de kleine motoriek gestimuleerd. Verder zorgen wij d.m.v. diverse dansspelletjes in de kring, buitenspelen en wandelen aan het wandelkoord dat de grote motoriek aan bod komt.

Creatieve vorming

Tijdens elk thema worden diverse creatieve opdrachten uitgevoerd. Dit kan zowel op het platte vlak, als het ruimtelijke vlak zijn. We plakken en verven zowel met de kwast, als met de vingers, soms werken we met een verfroller – zo wennen zij aan allerlei technieken. We laten ze papier scheuren, we knippen met de kinderschaartjes en af en toe prikken we met de prikpen.

Sociaal- emotionele ontwikkeling

Op onze locaties benaderen wij de peuters positief en geven we complimenten.

Ongewenst gedrag proberen we altijd om te buigen naar gewenst, positief gedrag.

We leggen de peuters uit waarom het negatieve gedrag niet gewenst is. We spreken de peuters aan in de 'ik' vorm, bijvoorbeeld: "" ik vind het fijn als je binnen rustig loopt".

We geven een alternatief voor het gedrag dat we liever niet willen zien en leggen uit waarom. Bijvoorbeeld: "als je gaat rennen, dan kan je struikelen over speelgoed".

Ook proberen we het woord 'niet' niet veel te laten klinken, dus in plaats van "niet rennen", zeggen we: "rustig lopen".

Bij conflicten tussen peuters kijken we eerst of ze het zelf op kunnen lossen. Lukt dit niet dan bieden we de helpende hand.

Bij herhaling van ongewenst gedrag zetten we de peuter even apart om tot rust te komen.

We leggen dit ook uit. Daarna helpen we de peuter weer te gaan spelen. Als hij later het gewenste gedrag vertoont, benoemen we dit en geven we hiervoor een complimentje. We hebben een open houding naar iedereen.

We lezen veel voor of we lezen samen. Dit is niet alleen goed voor de spraaktaalontwikkeling, maar ook voor de sociaal- emotionele ontwikkeling. Bijvoorbeeld als het boekje gaat over een gebeurtenis die een peuter heeft meegemaakt of over emoties als boos, blij, verdrietig etc.

De gewetensvorming begint rond de derde verjaardag van een peuter. Het belonen en / of afkeuren van gedrag is voor de pedagogisch medewerker een middel om de peuter te helpen in zijn ontwikkeling en nooit een doel op zich.

De pedagogisch medewerker helpt de peuter in zijn ontwikkeling door duidelijk te zijn in het stellen van regels en grenzen. Grondregel is, dat zoveel mogelijk wordt getracht ongewenst gedrag van een peuter om te buigen naar gewenst gedrag.

Ruimtelijke oriëntatie

Peuters zijn bezig met ruimtelijke oriëntatie als ze proberen de ruimte om hen heen te verkennen, te onderzoeken en te begrijpen. 'de stoel naast mij is leeg, op de stoel tegenover mij zit de juf etc.' maar voor peuters hoort bijv. ook het herkennen van lichaamsdelen tot de ruimtelijke oriëntatie.

Voor de diverse ontwikkelingsgebieden wordt ook gebruik gemaakt van moderne middelen, zoals het digibord en de iPad.

Het plezier in (samen) spelen staat bij onze peuterspeelzalen voorop. Wij willen dat peuters, ongeacht hun achtergrond, zich bij ons thuis voelen en zich op deze manier spelenderwijs ontwikkelen van peuter naar kleuter.

VVE

De Snaters biedt V.V.E. (Voor- en Vroegschoolse Educatie). Door thematisch te werken komen alle ontwikkelingsgebieden aan bod.

De medewerkers van de Snaters hebben twee maal per jaar contact met de onderbouwleerkrachten van de basisscholen. Dit biedt inzicht in elkaars werkwijzen en zorgt voor een goede afstemming op pedagogisch en didactisch gebied. De Snaters gebruikt een overdrachtsinstrument als middel om de overgang zo vloeiend mogelijk te laten verlopen, met een goede start van de peuter op de basisschool als doel.

Doe meer met BAS wil een effectief programma zijn voor de peuters. Er wordt gewerkt vanuit doelen. "Doe meer met BAS" heeft de doelen voor taal en rekenen uitgewerkt. Deze doelen zijn maatgevend voor de opzet en de inhoudelijke invulling van het programma. "Doe meer met BAS," heeft een onderverdeling gemaakt naar peuters, jongste kleuters en oudste kleuters. Wij werken vanzelfsprekend met doelstellingen die voor peuters in de leeftijd van 3-4 jaar gesteld zijn. Hierdoor werken wij aan een ononderbroken ontwikkelingslijn.

Bij Taal zijn de aandachtsgebieden: woordenschat, interactief taalgebruik, beginnende geletterdheid en taalbewustzijn. Bij voorbereidend rekenen kennen we een onderverdeling van: beginnende ge-cijferdheid, tellen en aantallen, meten en meetkunde, hoeveelheden, vergelijken en omgevingsoriëntatie. De genoemde aandachtsgebieden komen spelenderwijs aan bod, maar worden doelbewust aangeboden middels de thema's.

Om de woordenschat een extra stimulans te geven, wordt aanvullend, het woordenschatprogramma LOGO 3000 ingezet.

Peuters die het (*op advies van bijvoorbeeld het consultatiebureau*) nodig hebben, mogen vanuit de VVE 16 uur komen spelen. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht en geven daarvoor schriftelijk toestemming. De peuteropvang en/of het consultatiebureau hebben daar de benodigde formulieren voor.

Middels het Plan van Aandacht werken we gericht aan belangrijke doelen voor de peuter. In de VVE methode is de doorgaande lijn naar de basisschool een belangrijk onderdeel. Het uitgangspunt is dat het VVE programma doorloopt in de onderbouw van de basisschool. Voor de kinderen die een VVE indicatie hebben worden de leerlijnen Jonge Kind in beeld gebracht en overgedragen aan de ontvangende basisschool.

3+ groep, spelen met een plus

Bij het volgen van de ontwikkeling en in gesprekken met ouders van de peuters kan het beeld ontstaan, dat een peuter met de leeftijd van ongeveer 3 jaar, behoefte lijkt te hebben aan meer uitdaging m.b.t. zelfstandigheid en sociale vaardigheden.

Dit wordt onder andere duidelijk door peuters structureel te observeren en de vaardigheden in kaart te brengen middels het invullen van de leerlijnen van ParnasSys het Jonge Kind.

In een dergelijke situatie wordt het gesprek aangegaan met ouders en zal de mogelijkheid tot het volgen van de 3+ groep, spelen met een plus besproken worden.

De peuter volgt dan één dagdeel de 3+ groep.

Het verzoek tot deelname kan ook door ouders gedaan worden.

Het is niet noodzakelijk dat het kind de leeftijd van 3 jaar gepasseerd is, aangezien de ontwikkeling van het jonge kind grillig verloopt en het ook mogelijk is dat in incidentele gevallen een peuter van 2,5 jaar of ouder deelneemt aan de 3+plusgroep.

Daarom is er de mogelijkheid deel te nemen aan de 3+ groep, een groep die van samenstelling zoveel mogelijk homogeen is wat betreft leeftijd.

Er ontstaat daardoor de mogelijkheid te spelen en werken met leeftijdsgenootjes, waarbij er meer ruimte is voor het oefenen van schoolse vaardigheden.

Dit initiatief is ontstaan in samenwerking met betrokken ouders van de oudercommissie.

Naar de basisschool

De overgang van de peuteropvang naar de basisschool is een grote stap. Om deze overgang prettig te laten verlopen, zorgen we voor een goede overdracht. Een overdracht kan alleen slagen wanneer alle partijen samenwerken en goed op elkaar afgestemd zijn. Hoe beter de overdracht en samenwerking, hoe groter de kans dat een peuter een vloeiende overstap kan maken. Naast een gesprek met de basisschool wordt tevens schriftelijke informatie over de ontwikkeling van uw kind overgedragen. Deze informatie bestaat uit het peuterrapportje en een rapportage vanuit ons ontwikkelingsvolgsysteem; 'ParnasSys leerlijnen Jonge kind'. In het peuterrapportje beschrijven we hoe de peuter zich op de peuterspeelzaal heeft ontwikkeld. Voelt de peuter zich prettig in de groep? Wat vindt de peuter leuk? De ouders ontvangen dit rapportje ter inzage terwijl één van de leidsters uitleg geeft.

De rapportage vanuit het volgsysteem is een schematische weergave van de ontwikkeling van uw kind op verschillende domeinen; spel; taal, rekenen, motoriek en sociaal emotioneel.

U als ouder wordt de mogelijkheid geboden een 10 minutengesprek aan te vragen. Bij bijzonderheden zal de mentor op eigen initiatief een gesprek plannen. Mocht de pedagogisch medewerker de indruk hebben dat er problemen zijn, wordt dit bijtijds met u besproken.

Bij overgang naar de basisschool, wordt het formulier, c.q. de registratie in ParnasSys, door de peuteropvang overgedragen aan de betreffende basisschool. Het is voor de leerkracht prettig om te weten wat uw kind leuk vindt en waarin het wat extra aandacht nodig heeft.

Bijzondere gebeurtenissen voor de peuter

Sommige gebeurtenissen kunnen een grote impact hebben op kinderen. Hierbij kan gedacht worden aan gebeurtenissen als een echtscheiding, sterfgeval, ziekte, verhuizing, ongeluk of trauma. Ieder kind reageert hier op een andere manier op. Dit heeft te maken met de ontwikkelingsfase waarin een kind zich bevindt. Bij sommige kinderen heeft een ingrijpende gebeurtenis effect op het gedrag of zelfs op de ontwikkeling. Veel voorkomende reacties om ingrijpende gebeurtenissen bij peuters zijn:

- hulpeloos of passief gedrag, meer moeite hebben met afscheid nemen
- verlies van vaardigheden als eten, praten en zindelijkheid
- niet meer willen spelen
- ongewoon stil zijn of juist heel druk en uitbundig gedrag vertonen
- lichamelijke klachten, hangerig zijn

Het is van belang dat er op een liefdevolle manier wordt gereageerd op het kind en goede begeleiding wordt ingezet. Binnen onze organisatie worden de kinderen goed geobserveerd na of tijdens een ingrijpende gebeurtenis en is er extra aandacht voor de peuter. Het is belangrijk om een stabiele situatie voor de peuter te creëren. Hierbij is een nauw contact met de ouders van belang.

Daarnaast wordt ingegaan op de behoefte van het kind. Het is van belang dat, het kind verder zoveel als mogelijk “op een normale” manier mee kan draaien in de groep. Kinderen verwerken hun belevenissen en ervaringen door spel. Pedagogisch medewerkers bieden troost wanneer een kind daarin behoefte heeft

Soms kan ook een blijde gebeurtenis impact hebben op een kind. Hierbij kan gedacht worden aan de geboorte van een broertje of zusje. Ook hier wordt het kind op de eerste plaats geobserveerd. Het is van belang dat het duidelijk is hoe een kind dit ervaart. Als een kind zich goed voelt en de ouders dit aangeven mag een kind iets maken voor het broertje/zusje en trakteren op de peuteropvang.

Als er daadwerkelijk sprake is van blijvende gedragsveranderingen of veranderingen in de ontwikkeling van het kind, wordt in overleg met de ouders hulp gevraagd aan onze pedagogisch coach en/of het MD-team.

Als ouders hier geen toestemming voor geven, worden kinderen anoniem besproken om op die manier toch handvaten te krijgen om de juiste hulp te bieden.

Verjaardag peuter

De peuter vormt dit dagdeel het middelpunt. De pedagogisch medewerkers maken een door de peuter uitgekozen feestmuts, er wordt een slinger opgehangen en tijdens de ochtendkring of na het opruimen vieren we de verjaardag, eventueel in het bijzijn van ouders. De peuter mag op de feeststoel zitten, er worden kaarsjes ‘aangestoken’, we zingen feestliedjes en daarna wordt er getrakteerd. Wij streven naar zo min mogelijk snoep en de traktatie is het liefst verpakt, klein en kindvriendelijk. In de kring mag de peuter bepalen welke liedjes we gaan zingen, of welke (dans)spelletjes we gaan doen.

Als de peuter 4 jaar wordt en afscheid neemt van de peuteropvang wordt er bij de Snaters een 'dag' handje geleverd als aandenken. Ook wordt de foto van de Koekiemonster kalender meegegeven.

Uitstapje

Voor het jaarlijkse uitstapje gaan de peuters bij de Snaters naar de kinderboerderij en natuurspeeltuin in Sliedrecht (per fiets) of naar het Weizigtpark in Dordrecht (per trein). Iedere peuter wordt hierbij begeleid door een ouder of andere verzorger. Bij de Ukkepekuk gaan de peuters naar de speeltuin in Giessenburg. Zij worden daarbij begeleid door een ouder of andere verzorger en reizen met eigen vervoer. Deze uitstapjes worden alleen gemaakt indien het weer het toelaat.

Sinterklaas

De voorbereidingen van het Sinterklaasfeest beginnen rond de tijd dat Sint Nicolaas in Nederland aankomt. Er wordt soms een knipavond met ouders georganiseerd om de decemberwerkjes voor te bereiden, de cadeautjes in te pakken en de speelzaal te versieren. Als er rond dit jaargetijde stagiaires zijn, wordt die taak door hen gedaan. Als Sinterklaas in Nederland is aangekomen beginnen we met het thema. Het feest wordt per groep gevierd. Sinterklaas komt niet persoonlijk, maar één van de pedagogisch medewerkers wordt door de peuters aangekleed als Sinterklaas, met mantel, mijter en baard. Vaak is dit voor peuters al ingrijpend genoeg (fantasie en werkelijkheid lopen in elkaar over). Als peuters angstig zijn, wordt daar tijdens de verkleedpartij rekening mee gehouden, we laten dan bijvoorbeeld de baard weg. Voor iedere peuter is er een (zelfde) cadeautje.

Kerstmis

Als Sinterklaas is vertrokken wordt de kerstboom neergezet. Deze wordt door de peuters versierd. De kerststal wordt onder de boom gezet en ingericht. Zowel bij de Snaters als bij de Ukkepekuk worden de peuters de laatste speelochtend, c.q. speelmiddag getraakteerd op een kerstontbijt, c.q. lunch. Ook wordt er een kerstverhaal voorgelezen en worden de bekende kerstliedjes gezongen.

Moeder- en Vaderdag

Natuurlijk knutselen de peuters met Moederdag en Vaderdag altijd iets voor hun ouders. In geval van moeilijke thuissituaties i.v.m. een scheiding of sterfgeval, wordt met de verzorger overlegd voor wie de peuter een cadeautje mag maken.

Verder spelen wij in op gebeurtenissen als de geboorte van een baby, de verjaardag van naaste familieleden en een bruiloft d.m.v. het maken van een mooie tekening of iets dergelijks.